

kuntzarako Iparraldeko mugimendu soziala indartzeko; bestalde, Euskal Herri osoko euskararen aldeko indar sozialen -talde, elkarte eta erakunde herritarren- arteko koordinazioa eta artikulazioa areagotzeko urratsa izan daiteke.

Euskararen kaleko eta besteetako erabilera

Erabilerak, erabilerak ematen duela euskararen normalkuntza sozialaren neurria; horixe errepikatzen da alde guztietatik azken aldiotan. Horregatik euskararen erabilera bultzatzea da helburua. Eta, horra! Kaleko erabilera neurtu ondoren, erabileraren datu optimistak agertu.

Zenbaki honetantxe dauzka irakurleak euskararen kaleko erabileraren neurketaren metodoa, datuak, analisiak. Ondorioen batzuk ere badaude iruzkinetan; eta aurrera begira, horietan sakontzea eskatuko du ikerlan soziologiko garrantzizko horrek. Aldizkariaren txoko honetatik ere gogoetatxoren bat egitea egokia izan daiteke, neurketaren datu adierazgarriak ikusi ondoren.

Ez dago zalantzarik erabileran neurtzen dela euskararen osasuna eta horren normalkuntza soziala. Kaleko erabilera neurtu da hemen; eta uste baino emaitza optimistagoak agertu ditu; hala ere, kaleko komunikazio-aukeretatik %11tan bakarrik erabiltzen da euskara. Kontutan eduki behar da, bestalde, lagunarteko konfiantzako egoera dela normalean kalean gertatzen dena eta lagunarteko hizkera informala dela bertan normalean erabiltzen dena; komunikazio-taldeen (senideen, lagunarteen edo talde akzidentalaren) konposizioak ipintzen dituen baldintzak aparte, badirudi askeen hortxe izan daitekeela euskalduna euskaraz egiteko; bestelako komunikazio-situazio formalagoetan (lan profesionalean, administrazioko edo zerbitzu sozialetako harremanetan) askozaz txikiagoa izango da noski euskararen erabilera.

Badirudi optimismoa erabileraren kopuruetatik baino gehiago datorrela, euskaldunaren bere hizkuntzarekiko leialtasunagatik, erabilerari dagokion leialtasun praktikoagatik, alegia; baina neurtu leialtasun hori kantitate matematikotan neurtu gabe dago. Horregatik zenbaki honetako zifretatik eta horien analisitik harantza goaz hemen.

Orain dela hiru urte egindako neurketan nabarmen geratu zen, euskalduna, euskaraz dakiena, leiala dela bere hizkuntza erabiltzen, kalean behintzat —bertako baldintzak kontutan edukita noski—; horregatik ez da zuzena —zuzengabekeria da— euskaraz dakitenen gain botatzea euskararen normalkuntza sozialak aurrerapen motela izanaren erantzukizun nagusia edo bakarra, behin baino gehiagotan arduradun politiko batzuren ahotatik entzun izan dugun bezala; bigarren neurketa honek euskaldunaren atxekimendu praktiko handia berretsi egin du, baldintza sozialen mugak ere gaintuz nolabait.

Euskara erabiltzean euskaldunak duen leialtasun praktikoak, ordea, bi eragozpen aurkitzen ditu: euskararen ezagutzarik eza edo ezagutza eskasa, batetik (ezagutza arrunta, kulturala, teknikoa, profesionala, eta abar); eta eragozpen sozialak, bestetik: komunikatzeko euskara erabili ezina, solaskideak (bere lagunak, senideak, lankideak,

lantegiko ugazabak, funtzionariak, bere medikuak, bere abokatuak, eta abarrek) erabiltzen ez duelako; azken batez, inguruneak huts egiten diolako; baldintza sozialek erdarara "behartzen" dutelako.

Horregatik erabileraren inguruan zentratuko den hizkuntz politikak, nabarmen geratu den euskaradunaren leialtasun praktikoa oinarriturik, erabilera zabaltzeak aurkitzen dituen oztopoak kentzera eta hori areagotzeko baldintzak hobetzera jo behar du: hau da, funts-funtsean euskararen ezagutza zabaltzera (haur eta gazteen irakaskuntza euskaldunaren bidez, erdaldun helduen euskalduntzearen bidez, euskaldun helduen alfabetatze orokorraren eta profesionalaren bidez).

Baina, bestalde, euskaldunon aldetiko euskararen erabilera zabalduko baldin bada, hori erabiltzeko aukerak ugaritu eta ingurunea zabaldu behar dira, zerbitzu sozialak, administrazio publikoa, lan-mundua, eskaintza kulturala, eta abar benetan eta praktikan euskaldunduz. Euskalduna bizi eta komunikatzen deneko eremuak irabazi behar ditu euskarak berak, euskaldunak horietan euskara erabiliko baldin badu. Politika ofizialetik, ekimen pribatutik eta herritar euskaldunon erantzunetik etorriko da hori.

Pozgarria da alde horretatik, aseguru-etxe batek hartu berri duen erabakia eta ireki duen bidea, kontratuan eta bezeroekiko harremanetan euskara erabiltzeko aukera emanez. Bestelako eremuetan ere antzeko ateak ireki beharra dago. Horra herritar euskaldunon euskararekiko leialtasun praktikoa neurtzeko beste apostu bat. Izan ere, zerbitzu sozialetatik datozen horrelako ekimen pribatuek arrakastarik izango baldin badute eta aurrera joko badute, euskaldunon onarpenaren eta erantzun zabalaren premia daukate, zerbitzu-etxeen artean geure aukera egitean, euskara erabiltzearena irizpide erabakitzailetzat edo erabakitzailetaketzat hartuz.

Urgentziako kronika: EAEko Gobernu akordioan Euskara galtzaile?

EKBk, Euskal Autonomi Elkarteko hauteskunde kanpainan, eta ondoren, gobernu osaketarako negoziaketa garai honetan zenbait alderdiren jarrerak gogor kritikatu ditu bere azken prentsaurrekoan, gobernu akordio orokorraren barruan, euskara eta hizkuntz politika negoziaketetarako joko politikarako erabiltzen delako.

Euskal Kulturaren Batzarreak bere Nazio Batzordean kezka larri bat mahaigaineratu zuen, hau da, "gobernu akordio orokorraren barruan euskara galtzaile atera daitekeela". PSE-EE alderdiak jarritako aurrebaldintzak irakurri ondoren, bilkuran mahaigaineratutako kezka areagotu egin da.

Jarraian doakizuena, EKBk gai honi buruz kaleratutako agiriaren laburpena duzue.

Ezin dira, alderdi jakin bateko botoak zuzenean euskararen kontraketat ulertu, boto emaleen iritzien konplexutasuna kontutan hartu gabe. Are gehiago, oihartzun soziala